

Skötselplan för naturreservatet

Klättas betesmarker och randskogar

Tillhör Tanums kommuns beslut 2002-09-30

ALLMÄN BESKRIVNING

Administrativa data

Skyddsform:	Naturreservat enligt 7 kap. 4 § miljöbalken
Objektnummer:	1435-X
Beslutsdatum:	2002-09-30
Naturvårdsförvaltare:	Tanums kommun, Tekniska nämnden
Kommun:	Tanum
Socken:	Tanum
Kartor:	Topografiska: 9A Strömstad SV/SO, 9A Strömstad NV/NO. Ekonomiska: Havstensund 9A:46
Fastigheter:	Del av Klätta 1:5 och Klätta 1:8
Ägare:	Tanums kommun
Areal:	12,8 ha

Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

Naturförhållanden

Allmänt

Större delen av naturreservatet är beläget inom Tanumskustens naturreservat (tidigare naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen) och inom strandskydd. Området är av riksintresse för naturvård och friluftsliv enligt 3 kap. 6 § miljöbalken och finns beskrivet i Länsstyrelsens naturvårdsplan 1979 för fd Göteborgs och Bohus län (Skärgård och fjordlandskap mellan Galtö och Grebbestad). Inre delen av Tannamskilen är avsatt som naturreservat sedan 1969.

Reservatet omfattar ett område med 11,3 ha betesmarker, randskogar, hållmarker och strandområden söder om Tannamskilen. Vissa delar har fram till slutet av 1960-talet varit brukade åkermarker. Andra marker betades också troligen fram till slutet av 1960-talet. I övrigt förekom troligen bete mest på utmarkerna fram till mitten av 1900-talet.

Nuvarande betesmarker i området har betats med nötdjur sedan slutet av 1960-talet. Under ett par decennier förbuskades de tidigare åkermarkerna. I mitten av 1990-talet genomfördes ett restaureringsarbete då röjning och gallring utfördes på betesmarkerna och i anslutning till

gärdesgårdar, torpruin samt äldre jordkällare. Stängslingen flyttades några meter in i skogsmarken på flera platser, så att slyuppslag, örter och gräs kunde betas vid gärdesgårdarna och där skogen hade vandrat in i de tidigare åkermarkerna.

Klätta har varit en av de största gårdarna i Tanums socken på 3 mantal vid skiftesreformerna på 1700- och 1800-talet. Troligen har bebyggelse funnits redan på äldre järnålder (0-400 år e. kr.). Ett äldre gravfält finns också på Klätta. När Bohuslän var som mest skoglöst för ca 200 år sedan fanns det i Tanums socken enligt uppgift, fortfarande lite skog till gårdarna Klätta och Mjölkeröd.

Före skiftesreformerna 1785-1811 (storskifte) och 1830-1835 (laga skifte) var sannolikt all mark inom naturreservatet betade utmarker till Klätta gård. Från järnålder och fram till skiftesreformerna i mitten av 1800-talet är det också troligt att slåtter för skörd av vinterfoder förekom på vissa av dessa moränmarker. Havsstrandängen i naturreservatets östra del har troligen även betats och/eller utnyttjats för slåtter under flera hundra år. De betade åkrarna i reservatets västra del har på kartan från storskiftet 1785 uppgivits som ”äng”. Vid denna tid var området väster om havsstrandängen bebott. Vissa delar var då också uppodlade i anslutning till denna bebyggelse. Av kartorna från laga skiftet 1830-1835 framgår att vissa av de tidigare ängsmarkerna då hade odlats upp. Även området väster om havsstrandängen var då mer uppodlade än vid storskiftet. Vid laga skiftet visar tillhörande kartor att närområdet vid gården Kasebacken var uppodlade. Än idag syns resterna av huset vid Kasebacken. Ett mindre område mellan de högre belägna betade åkermarkerna i väster och de östra lägre belägna betesmarkerna har förmodligen använts som betad inägomark (hage) under 1800- och 1900-talet. Detta mindre område har sannolikt aldrig uppodlats.

Havsstrandängen finns upptagen i Länsstyrelsens ängs- och hagmarksinventering för Tanums kommun (1989:6) och har givits med värdeklass 2 (mycket högt bevarandevärde). I naturreservatets östra del finns en randskog bestående av ädellövblandskog, klibbalskog och inslag av ädellövskog. Trädskiktet domineras av klena till grova och unga till gamla ekar och askar. Tonvikten ligger dock på de medelgrova och mogna. Mestadels mogen alm förekommer i mindre omfattning. Dessutom mogen klibbal, björk, gran och tall i mindre omfattning. Klibbalen är fläckvis beståndsbildande, främst i sydväst. Slutligen finns här lite klen till grov och ung till gammal asp. Föryngringen av ask och asp är emellanåt ganska kraftig.

Klibbalskogar kan betinga ett högt naturvärde då här kan förekomma mycket död ved, förutsättningar för boträd och en mängd småbiotoper som vattendrag och fuktstråk. Mindre hackspett och stjärtmes är exempel på fågelarter som kan träffas på i intressanta klibbalskogar.

Buskskiktet i randskogarna är ibland tätt, framförallt i brynen, annars ganska glest. Vanliga är olvon, slån och vildkaprifol. Inslag finns även av en, nypon, krusbär och liguster. I större delen av beståndet består fältskiktet av lundgröe-typ. I mindre partier finns också harsyra-typ och kruståtel-typ.

Fältskiktet i reservatet hyser i övrigt arter som darrgräs, knärot, blåsippa, brudbröd, blodnäva, äkta johannesört, bockrot, gullviva, kungsljus, rödkämpe, svartkämpe, gulkämpe, linnea, åkervädd, väddklint och prästkrage.

Bland speciella nischförekomster inom naturreservatet kan nämnas rikligt med skalgrus, ganska rikligt med skogsbyn och lodytor/bergväggar.

Friluftsliv

Tillgängligheten till naturreservatet är idag relativt begränsad. Se vidare under rubriken ”Anordningar för rekreation och friluftsliv”.

DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK

Övergripande mål

Syfte

Reservatets skötsel bör syfta till att:

* att bevara biologisk mångfald, vårda, återställa och bevara värdefulla naturmiljöer och ett kulturpräglad kustlandskap, samt livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Uppföljning

För att följa upp om reservatets skötsel ger avsedd effekt och för att undersöka om de övergripande målen uppnås bör följande göras:

- Fältbesök för varje skötselområde för att i de fall där så är möjligt bedöma om angivet skötselmål uppfyllts och angivna skötselåtgärder genomförts. Lämpligt intervall: 5 år.

- Återkommande inventeringar av lavar, mossor, svampar, kärlväxter, insekter och fåglar med metoder som gör att jämförelser mellan olika inventeringstillfällen är möjliga att göra. Lämpligt intervall; 10 år.

Dokumentation

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar samtliga skötselinsatser och uppföljningsåtgärder som görs. Denna dokumentering innefattar även kostnader och finansiering. Metoder som används vid olika typer av uppföljande undersökningar måste noggrant dokumenteras. Detta görs lämpligen av den som genomför undersökningarna.

Revidering

Skötselplanen bör revideras då uppföljning ger indikation på att behov finns. Tidsintervallet för revidering bör dock inte under några omständigheter överstiga 25 år.

BESKRIVNING AV DE OLIKA SKÖTSELOMRÅDENA

Reservatet har indelats i skötselområden som redovisas på tillhörande karta.

Skötselområde 1 (Kultiverade betesmarker och naturbetesmarker med naturvårdsinriktad betesdrift).

Beskrivning: Skötselområdet utgörs av tidigare brukade åkermarker (inägomark), äldre hagmarker samt havsstrandäng, som betats med nötdjur sedan slutet av 1960-talet. Nuvarande stängsling omfattar skötselområdets yttre gräns mot omgivande marker.

Skötselmål: Skötseln i området syftar till:

- att kultiverade betesmarker och naturbetesmarker med tillhörande rand- och strandskogar skall betas i sådan omfattning att beteshävdgynnade kärlväxter såsom darrgräs, gulkämpe, brudbröd, blåsklöver, gullviva, olika orkidéer m fl kan finnas kvar och helst öka i utbredning och antal.
- att igenväxning av gräs, örter och buskar hindras.
- att kultiverade betesmarker och naturbetesmarker med tillhörande rand- och strandskogar skall betas i sådan omfattning att beteshävdgynnade fågelarter såsom gulsparr, hämpling, stenskvätta, törnskata, törnsångare, gröngöling, stare och tornfalk m fl kan söka föda och/eller häcka i området samt öka i utbredning och antal.
- att kulturhistoriska spår och lämningar ska synas som en del i dagens markanvändning.

Istandsättningsåtgärder: Inga.

Underhållsåtgärder: Kultiverade betesmarker och naturbetesmarker med tillhörande rand- och strandskogar samt havsstrandängen skall hävdas genom en naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Betesmarkerna skall hållas fria från igenväxningsvegetation genom erforderlig röjning av slyuppslag och buskar. Brynmiljöer sparas och vårdas.

Skötselområde 2 (Skog med i huvudsak fri utveckling)

Beskrivning: Skötselområdet omfattas av en randskog i naturreservatets östra del bestående av klibbalskog, ädellövblandskog och inslag av ädellövskog, samt hållmarker.

Skötselmål: Förekommande klibbalskog, ädellövblandskog, ädellövskog och tallskog skall i huvudsak utvecklas fritt så att olika växt och djurarter som hör gammelskogen till kan etablera sig och öka i området. Speciellt gäller det vissa lavar, mossor, svampar, insekter och fåglar.

Istandsättningsåtgärder: Inga.

Underhållsåtgärder: Inom området ska skogen utvecklas fritt utan skogsbruksåtgärder. Förekomst av död ved såsom torrakor, lågor och grenar på mark ska öka. Nedfallna träd, torrakor och grenar ska kvarligga i området.

För att snabba på förekomsten av död ved kan vissa åtgärder avseende enstaka träd eller

gruppen av träd tillåtas. T ex skapande av högstubbar/torrakor.

För att gynna förekomsten och livslängden av särskilt skyddsvärda och bevarandevärda träd kan vissa åtgärder avseende enskilda träd eller gruppen av träd tillåtas. T ex undanröjning runt ekar.

ANORDNINGAR FÖR REKREATION OCH FRILUFTSLIV

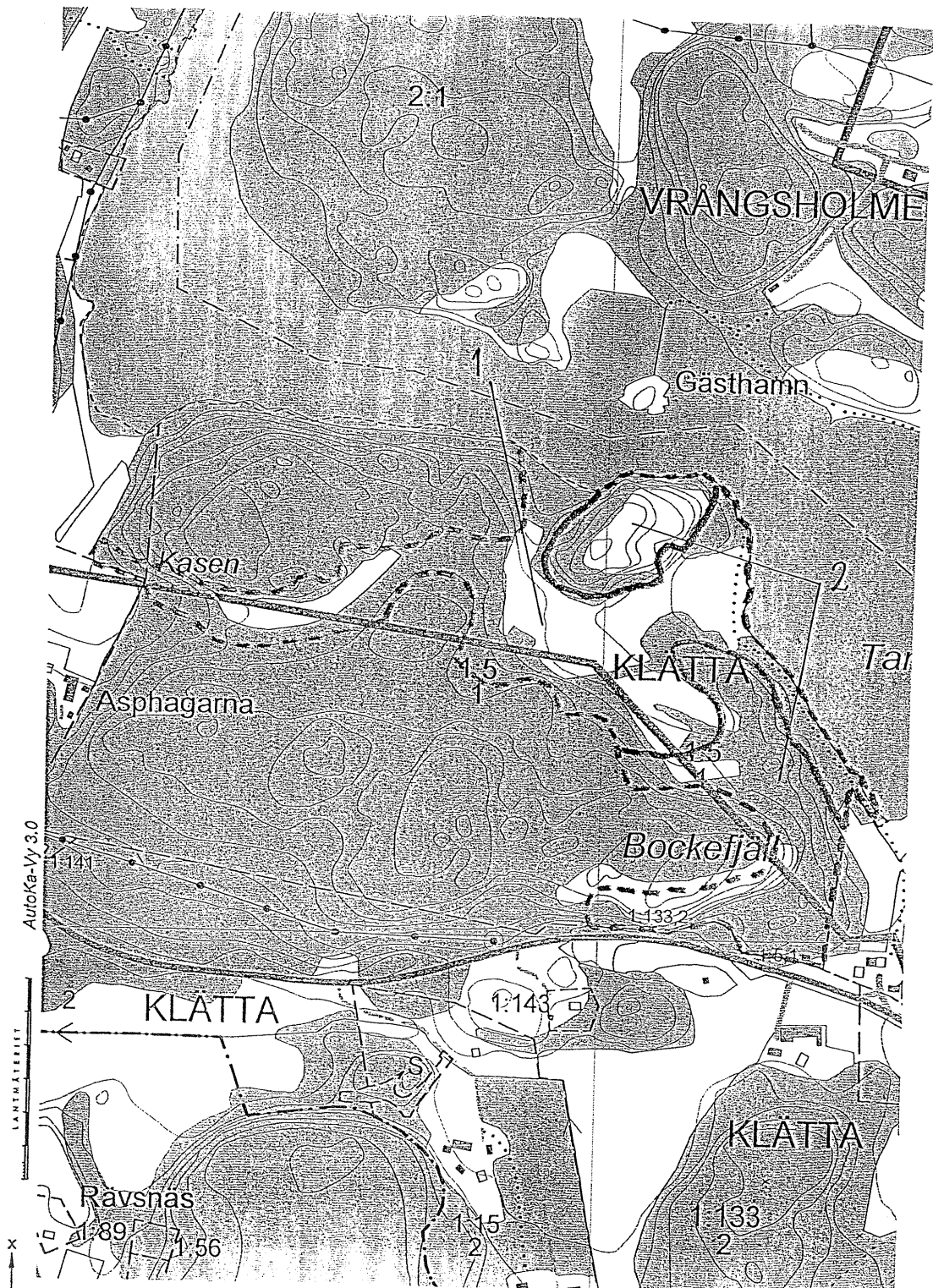
Vandringsstigar och parkeringsplats

Tillgängligheten t ex för besök och vandring i reservatet bör ses över och förslag på åtgärder bör tas fram inom ett år efter det att beslutet att förklara delar av Klätta 1:5 och 1:8 som naturreservat har vunnit laga kraft.

Vandring i reservatet bör om möjligt koncentreras till stigar utanför stängslingen, åtminstone under den tid då betesdjur vistas i området.

Information

Minst två tavlor med information om naturreservatet bör uppsättas. Lämpligen bör tavlorna placeras intill vandringsstigar.

x = 6524646
y = 1234425

40 0 40 80 120 160 200 m

Skala 1:5000